

Sygn. akt V KS 8/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący)

SSN Michał Laskowski

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **I. S.** ,

oskarżonego z art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu,

w dniu 27 lutego 2020 r.,

skargi prokuratora od wyroku Sądu Okręgowego w J.

z dnia 6 grudnia 2019 r., sygn. akt VI Ka (...),

uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w J.

z dnia 9 maja 2019 r., sygn. akt II K (...),

i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania,

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w J. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

- I. S. wyrokiem Sądu Rejonowego z J. z dnia 9 maja 2019 r., sygn. akt II K (...), został skazany za przestępstwo z art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, za które wymierzono mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat tytułem próby.

Od tego wyroku osobistą apelację wniósł oskarżony, podnosząc zarzuty obrazy prawa procesowego (art. 2 § 1 i 2 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 170 § 3 k.p.k., art. 410 k.p.k.) oraz błędu w ustaleniach faktycznych, a także zarzut rażącej niewspółmierności kary. Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie od zarzucanego mu czynu, ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w J. wyrokiem z dnia 6 grudnia 2019 r., sygn. akt VI Ka (...), uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w J. do ponownego rozpoznania.

Skargę na wyrok Sądu odwoławczego wniósł prokurator, który podniósł zarzut rażącego naruszenia przepisów prawa karnego procesowego – art. 437 § 2 *in fine* k.p.k. przez jego zastosowanie w niniejszej sprawie i błędne uznanie, iż zachodzą podstawy do ponowienia przewodu sądowego w całości, albowiem należy zasięgnąć opinii uzupełniającej biegłych psychiatrów oraz zebrać informację o oskarżonym przez specjalistę psychoterapii uzależnień w sytuacji, gdy stwierdzone przez Sąd drugiej instancji uchybienia nie wymagają przeprowadzenia przewodu sądowego na nowo w całości, a wskazują wyłącznie na konieczność uzupełnienia postępowania dowodowego, a nadto nie zachodzą okoliczności formalne statutowane w art. 454 k.p.k., które uniemożliwiałyby wydanie wyroku reformatoryjnego w zakresie orzeczenia przez Sąd *ad quem* zobowiązania oskarżonego do poddania się leczeniu lub rehabilitacji w podmiocie leczniczym (art. 71 § 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii);

Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w J. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Skarga jest zasadna.

Zgodnie z art. 539a § 3 k.p.k. skarga od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. Natomiast art. 437 § 2 k.p.k. stanowi, że uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. Wystąpienie tej ostatniej przesłanki stwierdził Sąd drugiej instancji, wskazując na podstawę wydania wyroku o charakterze kasatoryjnym.

Wyrażając swoje stanowisko co do zasadności zarzutów apelacyjnych, Sąd odwoławczy uznał za trafny zarzut dotyczący nierozpoznania wniosku o wydanie uzupełniającej opinii przez biegłych psychiatrów P. M. i W. D na temat stanu poczytalności oskarżonego *tempore criminis*, co było uzasadnione tym, że w ocenie Sądu *ad quem*, pisemna opinia ww. biegłych jest lakoniczna, mało pogłębiona, a jej wniosek końcowy co do możliwości samodzielnego realizowania obrony w sposób samodzielny i rozsądny budzi wątpliwości. Sąd odwoławczy wskazał też, że Sąd *meriti* nie ocenił opinii sądowo - psychiatrycznej. Ponadto, wydając wyrok skazujący, nie wywiązał się z wynikającego z art. 70a ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii obowiązku zebrania przez specjalistę psychoterapii uzależnień informacji na temat używania przez oskarżonego środków odurzających, substancji psychotropowych, nowych substancji psychoaktywnych lub środków zastępczych, a także nie zobowiązał oskarżonego do poddania się leczeniu lub rehabilitacji w podmiocie leczniczym w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej, co wobec wydania wyroku warunkowo umarzającego postępowanie było obligatoryjne (art. 71 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii).

Taka argumentacja Sądu odwoławczego nie wskazywała w ówczesnych realiach procesowych sprawy na konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, albowiem w istocie jedynymi uchybieniami w postępowaniu dowodowym były: brak przeprowadzenia z uzupełniającej opinii ustnej biegłych psychiatrów oraz niezbranie danych o oskarżonym, czego wymagał art. 70a ust. 1 ustawy

o przeciwdziałaniu narkomanii. Te zaś braki pierwszo-instancyjnego przewodu sądowego Sąd *ad quem* powinien i mógł konwalidować, przeprowadzając stosowne czynności dowodowe na rozprawie odwoławczej.

W orzecznictwie i piśmiennictwie przyjmuje się wprawdzie, że konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości nie odnosi się wyłącznie do potrzeby powtórzenia dowodów. Może też dotyczyć samego przebiegu przewodu sądowego, gdy z uwagi na naruszenie przepisów procesowych, np. niedochowanie gwarancji procesowych odnoszących się do udziału stron i ich przedstawicieli, należy powtórzyć go w całości (zob. *postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2019 r., III KS 34/18; D. Świecki, Komentarz aktualizowany do art.539(a) Kodeksu postępowania karnego, teza 46, Lex/el. 2019*). Tyle tylko, że w realiach procesowych niniejszej sprawy przyjęcie potrzeby przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości z uwagi na naruszenie gwarancji procesowych oskarżonego w postaci obrony obligatoryjnej wymagało najpierw ustalenia, czy zachodzi okoliczność, o której mowa 79 § 1 pkt 4 k.p.k. Dopiero zatem gdyby Sąd odwoławczy przeprowadził dowód z uzupełniającej opinii ustnej biegłych psychiatrów i na jego podstawie uznałby, że zachodzi uzasadniona wątpliwość, czy stan zdrowia psychicznego oskarżonego pozwala mu na udział w postępowaniu lub prowadzenie obrony w sposób samodzielny oraz rozsądny, to dopiero wówczas zaistniałyby podstawy do stwierdzenia, że konieczne jest powtórne przeprowadzenie na nowo przewodu sądowego w całości z udziałem obrońcy z urzędu oskarżonego, co uzasadniałoby wydanie przez Sąd odwoławczy orzeczenia o charakterze kasatoryjnym. Taka bowiem okoliczność wskazywałaby nie tylko na naruszenie art. 6 k.p.k., ale stanowiłaby bezwzględną przyczynę odwoławczą, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. Wobec jednak nieprzeprowadzenia przez Sąd drugiej instancji dowodu z uzupełniającej opinii biegłych, w celu zweryfikowania jakości opinii pisemnej, brak było podstaw do uchylenia orzeczenia, a wydane przez Sąd *ad quem* rozstrzygnięcie, w świetle powyższych realiów procesowych, uznać należy za co najmniej przedwcześnie.

Jeśli zaś chodzi o potrzebę orzeczenia środka, o którym mowa w art. 71 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, to chociaż przepis ten ma charakter obligatoryjny, to z uwagi na kierunek środka odwoławczego (apelację wniósł jedynie

oskarżony) i wynikający z niego zakaz *reformationis in peius* (art. 434 § 1 k.p.k.), nie było możliwe jego orzeczenie, zarówno przez Sąd odwoławczy, jak i przez Sąd pierwszej instancji. Okoliczność ta nie mogła zatem uzasadniać treści rozstrzygnięcia Sądu odwoławczego.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.